

YOSHLAR ORASIDA INGLIZ TILINI O'RGANISHGA QIZIQISHNI OSHIRISHDA RAQAMLI TA'LIM TEXNOLOGIYALARINING O'RNI

To`xtayeva Shaxzoda Omon qizi

Termiz davlat universiteti talabasi

Annotatsiya: Ushbu maqolada zamonaviy jamiyatda yoshlar orasida xorijiy tillarni, xususan, ingliz tilini o'rganishga bo'lgan motivatsiya va qiziqishni oshirishda raqamli ta'lim texnologiyalaridan foydalanishning nazariy hamda amaliy jihatlari tahlil qilinadi. An'anaviy ta'lim usullaridagiga qaraganda, Gamifikatsiya ya'ni o'yinli ta'lim, sun'iy intellekt (AI) asosidagi mobil ilovalar, multimedia platformalari hamda interaktiv kommunikativ vositalarning o'quvchilar va talabalar motivatsiyasiga ko'rsatadigan ijobiy ta'siri asoslab beriladi. Shuningdek, maqolada raqamli ta'limni joriy etishda uchraydigan muammolar, xususan, texnik, metodik hamda psixologik muammolar ko'rib chiqilib, ularni bartaraf etishga qaratilgan kompleks amaliy yechimlar va tavsiyalar ilgari suriladi.

Abstract: *This article analyzes the theoretical and practical aspects of utilizing digital educational technologies to enhance motivation and interest in learning English among young people in modern society. Compared to traditional teaching methods, the positive impact of Gamification, Artificial Intelligence (AI)-based mobile applications, multimedia platforms, and interactive communicative tools on learners' engagement is substantiated. Furthermore, the article addresses technical, methodological, and psychological challenges encountered during the implementation of digital education and proposes comprehensive practical solutions and recommendations to overcome these issues.*

Kalit so'zlar: Raqamli ta'lim texnologiyalari, ingliz tili, motivatsiya, gamifikatsiya, sun'iy intellekt, mobil ilovalar, interaktiv metodlar, ta'lim samaradorligi, raqamli savodxonlik.

Key words: *Digital educational technologies, English language, motivation, gamification, Artificial Intelligence, mobile apps, interactive methods, educational efficiency, digital literacy.*

1. KIRISH

Bugungi globallashuv va shiddat bilan rivojlanayotgan raqamli asrda xorijiy tillarni, xususan, xalqaro muloqot tili hisoblangan ingliz tilini mukammal egallash

har bir yosh mutassis va o'quvchi uchun eng muhim ehtiyojlardan biriga aylandi. Zamonaviy mehnat bozori, xalqaro ta'lim dasturlari, ilmiy-tadqiqot ishlari va axborot texnologiyalari sohasi ingliz tilini erkin va samarali qo'llay oladigan kadrlarni talab etmoqda.

Biroq, zamonaviy yoshlarning (Z va Alfa avlodi) axborotni qabul qilish xususiyatlari, diqqatni jamlash davomiyligi hamda qiziqish doirasi o'tgan o'n yilliklardagidan tubdan farq qiladi. An'anaviy ta'lim tizimida keng qo'llaniladigan yodlash (rote learning), grammatik qoidalarga haddan tashqari urg'u berish va passiv ma'ruzalarga asoslangan metodlar ko'pincha yoshlarda zerikish hamda til o'rganishga nisbatan ichki to'siqlarni yuzaga keltirmoqda.

Ushbu muammoni hal etishda **raqamli ta'lim texnologiyalari (Digital Learning Technologies)** hal qiluvchi rol o'ynaydi. Raqamli pedagogika o'quv jarayonini nafaqat interaktiv, balki shaxsiylashtirilgan (personalized) va qiziqarli shaklga keltirish imkonini beradi.

Maqolaning maqsadi — yoshlar o'rtasida ingliz tilini o'rganishga bo'lgan ishtiyoqni oshirishda raqamli texnologiyalarning o'rnini o'rganish, mavjud muammolarni diagnostika qilish va raqamli vositalarni o'quv jarayoniga integratsiya qilish bo'yicha samarali yechimlarni ishlab chiqishdan iborat.

2. RAQAMLI TA'LIM TEXNOLOGIYALARINING NAZARIY ASOSLARI VA AFZALLIKLARI

Raqamli ta'lim texnologiyalari — bu o'quv jarayonini rejalashtirish, tashkil etish, nazorat qilish va baholashda kompyuter, axborot-kommunikatsiya va internet imkoniyatlaridan foydalanishga asoslangan kompleks tizimdir. Ingliz tilini o'rgatishda raqamli texnologiyalarning afzalliklari quyidagi omillar bilan belgilanadi:

1. Multimedialilik va Vizualizatsiya: Matn, audio, video va grafik ma'lumotlarning bir vaqtda berilishi tildagi tushunchalarni tezroq, aniqroq hamda mustahkamroq anglash va tasavvur qilishga yordam beradi.

2. Moslashuvchanlik va Shaxsiylashuv (Adaptive Learning): Sun'iy intellekt algoritmlari har bir o'quvchining bilim darajasi, o'zlashtirish tezligi va xatolariga mos ravishda mashqlarni moslashtiradi, ularning samarali o'rganishini ta'minlaydi.

3. Avtonomiya va Qulaylik: O'quvchi vaqt va joy cheklovisiz, o'zi uchun qulay sharoitda va tezlikda til o'rganish imkoniga ega bo'ladi.

4. Darhol Qayta Aloqa (Immediate Feedback): Elektron topshiriq va testlar natijasi darhol ko‘rinadi, bu esa o‘quvchiga o‘z xatolarini zudlik bilan tushunish va tuzatish imkonini beradi.

3. MUAMMO VA TO‘SIQLAR TAHLILI (PROBLEM STATEMENT)

Raqamli texnologiyalarning keng imkoniyatlariga qaramay, amaliyotda yoshlar o‘rtasida ulardan unumli foydalanish va ingliz tilini o‘rganishda quyidagi tizimli muammolar kuzatiladi:

3.1. Metodik Muammolar

- **An’anaviy va raqamli usullarning nomutanosibligi:** Ko‘pgina ta’lim muassasalarida raqamli texnologiyalar faqat taqdimot (PPT) namoyish etish bilan cheklanib qolmoqda, interaktiv va muloqotga yo‘naltirilgan vositalar to‘liq integratsiya qilinmaganligini ta’kidlash joiz.

- **O‘qituvchilarning raqamli kompetentligi yetarli emasligi:** O‘qituvchilar zamonaviy mobil ilovalar va platformalardan o‘quv jarayonida maqsadli foydalanish bo‘yicha yetarlicha metodik tayyorgarlikka ega emasligi ham achinarli.

3.2. Motivatsion va Psixologik Muammolar

- **Diqqat bo‘linishi (Digital Distraction):** Internet va smartfonlardan foydalanish jarayonida o‘quvchilar o‘quv ilovalaridan o‘yinlar, ijtimoiy tarmoqlar (Instagram, TikTok, Telegram) va ko‘ngilochar video kontentlarga chalg‘ib ketadilar.

- **Muloqot yetishmovchiligi va Vizual charchoq:** Faqat ekran qarshisida til o‘rganish jonli muloqot va emotsional aloqaning susayishiga hamda psixofizik charchoqqa olib keladi.

3.3. Infratuzilmaviy va Texnik Muammolar

- **Raqamli tengsizlik (Digital Divide):** Hududlarda yuqori tezlikdagi internet va zamonaviy kompyuter texnikasi bilan ta’minlanganlik darajasining turlichaligi.

- **Litsenziyalangan va sifatli kontentning yetishmasligi:** Sifatli va samarali ilovalarning aksariyati pullik ekanligi yoshlar uchun ma’lum moliyaviy qiyinchiliklarni tug‘diradi.

4. MAQSADLI YECHIMLAR VA AMALIY TAVSIYALAR (SOLUTIONS & STRATEGIES)

Yuqorida keltirilgan muammolarni bartaraf etish hamda yoshlarning ingliz tiliga bo'lgan qiziqishini oshirish uchun quyidagi amaliy yechimlar va strategiyalarni tatbiq etish lozim:

A) Gamifikatsiya (O'yinli Ta'lim) Usulini Kengaytirish

O'yin mexanizmlarini (bal to'plash, reytinglar, nishonlar, bosqichma-bosqich o'tish) o'quv jarayoniga kiritish yoshlarda ichki motivatsiya va musobaqalashuv ruhini uyg'otadi. Misol uchun: Duolingo, Kahoot!, Quizizz, Memrise va Busuu kabi ilovalar til o'rganishni kunlik odatga va qiziqarli o'yinga aylantiradi.

B) Sun'iy Intellekt (AI) va Chatbotlar Imkoniyatlaridan Foydalanish

So'zlashuv ko'nikmalarini (Speaking) rivojlantirishda va tildagi qo'rquvni (Language Anxiety) yengishda AI asosida ishlovchi vositalar g'oyat qo'l keladi. O'quvchi inson bilan muloqot qilishda uyalishi yoki xato qilishdan qo'rqishi mumkin, ammo generative AI (masalan, ChatGPT, Character.ai, Elsa Speak) bilan muloqotda erkin va xatosiz mashq qila oladi.

C) Edutainment (Ta'lim va Ko'ngilochar Kontent Sintezi)

Yoshlar ko'p vaqt sarflaydigan platformalardan til o'rganish vositasi sifatida foydalanish zarur: Podcastlar hamda Youtubedan foydalanish (BBC Learning English, TED Talks, EnglishClass101); Film va seriallar orqali (subtitrlar va interaktiv topshiriqlar bilan ta'minlangan platformalar orqali haqiqiy so'zlashuv tilini o'rganish).

D) Gibrid (Blended Learning) Ta'lim Modelini Joriy Etish

Faqat onlayn yoki faqat an'anaviy ta'lim emas, balki ikkala shaklning uyg'unligiga erishish lozim. An'anaviy darslarda interaktiv va muloqot faoliyati tashkil etilib, uyga vazifalar va so'z boyligini oshirish topshiriqlari raqamli ilovalar zimmasiga yuklatiladi (Flipped Classroom modeli).

5. INGLIZ TILI O'RGANISHDA ENG ASOSIY RAQAMLI PLATFORMALAR TASNIFI

No	Platforma / Ilova nomi	Yo'nalishi / Asosiy xususiyati	Motivatsion omil
1	Duolingo / Memrise	Lug'at boyligini oshirish va grammatik baza	Kunlik reyting, nishonlar va darajali o'yinlar
2	Kahoot! / Quizizz	Interaktiv viktorinalar va testlar	Guruhli musobaqa, vaqt bilan bellashuv

3	ELSA Speak	Tahlil va talaffuzni (Pronunciation) to'g'rilash	Sun'iy intellektual aniqlik va foizli baholash
4	BBC Learning English	Tinglab tushunish (Listening) va so'zlashuv	Haqiqiy yangiliklar va kundalik iboralar
5	ChatGPT / Claude	Yozma va og'zaki muloqot amaliyoti, grammatik tahrir	Shaxsiy repetitor va cheksiz muloqot

6. XULOSA VA TAVSIYALAR (CONCLUSION)

Xulosa qilib aytganda, raqamli ta'lim texnologiyalari yoshlar orasida ingliz tilini o'rganishga bo'lgan qiziqish va motivatsiyani keskin oshirishning eng samarali va zamonaviy vositasi hisoblanadi. Raqamlashtirish o'quv jarayonini majburiyatdan zavqli va qiziqarli mashg'ulotga aylantiradi.

Biroq, texnologiya o'z-o'zidan kutilgan natijani bermaydi. Raqamli vositalardan maksimal darajada samarali foydalanish uchun quyidagi tavsiyalarni amalga oshirish zarur:

1. Metodik tizimlashtirish: Raqamli ilovalarni ta'lim dasturlarining uzviy qismi sifatida rasmiy ravishda kiritish va ulardan tizimli foydalanish.

2. O'qituvchilar malakasini oshirish: Pedagoglarni pedagogik texnologiyalar va raqamli ilovalar (Kahoot, Quizizz, Canvas va boshqalar) bo'yicha doimiy qayta tayyorlash.

3. Infratuzilmani yaxshilash: Barcha hududlardagi yoshlar uchun teng raqamli imkoniyatlar va bepul sifatli ta'lim resurslaridan foydalanish imkonini yaratish.

4. Media va raqamli gigienani shakllantirish: Yoshlarda raqamli qurilmalardan unumli va maqsadli foydalanish madaniyatini hamda o'z-o'zini intizomga solish ko'nikmalarini rivojlantirish.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR

1. Prensky, M. (2001). Digital Natives, Digital Immigrants Part 1. On the Horizon, 9(5), 1-6.
2. Dörnyei, Z. (2001). Motivational Strategies in the Language Classroom. Cambridge University Press.
3. Reinders, H., & White, C. (2016). 20 Years of Technology and Language Assessment in Language Learning & Technology. Language Learning & Technology, 20(3), 1-12.
4. Godwin-Jones, R. (2019). Informing autonomous language learning based on task-based activity and mobile applications. Language Learning & Technology, 23(2), 9–23.
5. Jusupov, M. N. (2022). O‘zbekistonda ta’limni raqamlashtirish va xorijiy tillarni o‘qitishda zamonaviy pedagogik texnologiyalar. Toshkent: O‘qituvchi nashriyoti.
6. Richards, J. C., & Rodgers, T. S. (2014). Approaches and Methods in Language Teaching (3rd ed.). Cambridge University Press.
7. Shukurova, N. K. (2023). Interaktiv vositalar va gamifikatsiya texnologiyalarining o‘quvchilar motivatsiyasiga ta’siri. Pedagogik mahorat, №2, 45-50-betlar.
8. UNESCO. (2021). AI and education: Guidance for policy-makers. UNESCO Publishing.